अर्धन्यायिक निकाय एवं सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन २०४९ को अनुसूचि बाहिरका मुद्दाहरुको अनुसन्धान गर्ने कार्यालयहरुको केन्द्रिय तहका पदाधिकारीहरुसँगको राष्ट्रिय कार्यशाला : सार संक्षेप

२०७५ साल भाद्र १ गते मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन २०७४, मुलुकी फौजदारी कार्यविधि (संहिता) ऐन २०७४ र फौजदारी (कसूर सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन २०७४ लागू हुन गइरहेको छ । यी कानूनहरु लागू भएसँगै मुलुकी ऐन लगायतका कतिपय कानूनहरु प्रतिस्थापन हुनेछन् र साविकमा भै आएको फौजदारी न्याय प्रशासन तथा फौजदारी मुद्दाहरुको अनुसन्धान र अभियोजन लगायतका प्रकृयामा समेत फरकपन आउने हुँदा ती कानूनहरुको सफल कार्यान्वयनका लागि फौजदारी न्यायका अवयव एवं सरोकारवालाहरु तयारीका साथ रहनुपर्ने आवश्यकता महशुस गर्दै महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयले अर्धन्यायिक निकाय एवं सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन २०४९ को अनुसूची बाहिरका मुद्दाहरुको अनुसन्धान गर्ने कार्यालयहरुको केन्द्रिय तहका पदाधिकारीहरुसँगको राष्ट्रिय कार्यशाला गर्ने निर्णय बमोजिम मिति २०७४ साल चैत्र २९ मा एक दिवसीय राष्ट्रिय कार्यशाला होटल यल्लो प्यागोडामा आयोजना गरिएको थियो । उक्त राष्ट्रिय कार्यशालाको अध्यक्षता माननीय महान्यायाधिवक्ता श्री अग्निप्रसाद खरेलज्यूले गर्नुभएको थियो । कार्यशालामा कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयका सचिव, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्री परिषदको कार्यालयको सचिव, कानून नायव महान्यायाधिवक्ताज्यूहरु,कानुन महाशाखा प्रमुखज्यूहरु,विभागिय प्रमुखज्यूहरु, उपत्यकाका प्रमुख जिल्ला अधिकारीज्यूहरु, सहन्यायाधिवक्ताज्यूहरु, केन्द्रिय अनुसन्धान व्यूरो प्रमुखज्यू, राष्ट्रिय विधिविज्ञान प्रयोगशाला प्रमुखज्यू, नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणका निर्देशक र उपनिर्देहकज्यूहरु, विभिन्न निकायका कानून अधिकृतज्यूहरु र महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयका सरकारी वकील सहित ६८ जनाको सहभागिता रहेको थियो । कार्यशालामा संयोजकको भूमिका महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयका सहन्यायाधिवक्ता श्री खेमराज ज्ञवालीज्यूले गर्नुभएको थियो भने कार्यक्रमको संचालन सोही कार्यालयका उपन्यायाधिवक्ता श्री दशरथ पंगेनीज्यूले गर्नुभएको थियो । कार्यक्रमको कार्यतालिका अनुसूचिमा राखिएको छ ।

उक्त कार्यक्रममा महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयका नायव महान्यायाधिवक्ता श्री खगराज पौडेलज्यूले सहभागीहरुलाई स्वागत् गर्दै कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाशपार्ने क्रममा आफ्नो मन्तव्य राख्नु भएको थियो ।

कार्यक्रममा दुईवटा कार्यपत्रहरु प्रस्तुत भएका थिए । पहिलो कार्यपत्र सहन्यायाधिवक्ता श्री संजीवराज रेग्मीज्यूले मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन २०७४, मुलुकी फौजदारी कार्यविधि (संहिता) ऐन २०७४ र फौजदारी कसूर(सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन २०७४ को कार्यान्वयनका लागि गर्नुपर्ने पूर्व तयारी विषयमा प्रस्तुत गर्नुभएको थियो भने सो कार्यपत्र उपर नेपाल कानून आयोगका अध्यक्ष श्री माधव पौडेलज्यूबाट टिप्पणी गर्नुभएको थियो । दोश्रो कार्यपत्र सहन्यायाधिवक्ता श्री गोपालप्रसाद रिजालज्यूले अर्धन्यायिक निकायको कार्य सम्पादनको अवस्था, न्यायिक दृष्टिकोण र सुधारका क्षेत्रहरु विषयमा प्रस्तुत गर्नुभयो भने उक्त कार्यपत्र उपर कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयका सचिव श्री राजीव गौतमज्यूले टिप्पणी गर्नुभएको थियो । कार्यपत्रहरु उपर छलफलका क्रममा श्री मनबहादुर खड्का (महानिर्देशक, राष्ट्रिय निकुञ्ज विभाग), श्री उपेन्द्र राय (उपनिर्देशक, खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग), श्री कृष्ण आचार्य (निमित्त महानिर्देशक, कारागार व्यवस्थापन विभाग), श्री नारायण ढकाल (महानिर्देशक, औषधि व्यवस्था विभाग), श्री पुष्पराज वर्तौला (उपमहानिर्देशक, वन विभाग), श्री फणिन्द्र गौतम (कानून महाशाखा प्रमुख,प्रधानमन्त्री तथा मन्त्री परिषदको कार्यालय), श्री मुक्ति प्रसाद आचार्य (महानिर्देशक, भूमीसुधार व्यवस्थापन विभाग), श्री रेवतीराम पन्थ (उपनिर्देशक, नेपाल दूरसंचार प्राधिकरण), श्री कृष्णप्रसाद आचार्य (महानिर्देशक, वन विभाग), श्री जीवन प्रसाद रिजाल (कार्यकारी निर्देशक, राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला), श्री गंगा खरेल (उपसचिव, कृषि भूमी तथा सहकारी मन्त्रालय), श्री जीवन प्रकाश निरौला (महानिर्देशक,सम्पत्ति शुद्धिकरण अनुसनधान विभाग), श्री दिनेश काफ्ले (महानिर्देशक, अध्यागमन विभाग), श्री केदारनाथ शर्मा, (प्रमुख जिल्ला अधिकारी, काठमाडौं), श्री डिल्लीराज घिमिरे (सचिव, कानून प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषदको कार्यालय) समेतका सहभागीज्यूहरूले उत्सुकता र जिज्ञासाहरु राख्नुभएको थियो ।

छलफलमा उठेका विषयहरुलाई सम्बोधन गर्दै महान्यायाधिवक्ता कार्यालयका नायव महान्यायाधिवक्ता श्री बद्रीप्रसाद गौतमज्यूले आफ्नो मन्तव्य राख्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा आफ्नो मन्तव्य राख्दै कार्यक्रमको समापन माननीय महान्यायाधिवक्ता श्री अग्नि प्रसाद खरेलज्यूले गर्नुभएको थियो ।

यस कार्यक्रमले समग्रमा संहिता निर्माणको पृष्ठभूमी र यसका मुलभूत विशेषताहरु, संहिता कार्यान्वयनमा महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयले गरेका कार्यहरु र कार्यान्वयनमा सम्वन्धीत निकाय तथा अधिकारीको भूमिका र ध्यान दिनुपर्ने कुराहरुलाई अर्धन्यायिक निकायको भूमीका अनुसन्धानमा कहाँ र कस्तो हुन्छ भन्ने सन्दर्भमा प्रष्ट पार्नुका साथसाथै अर्धन्यायिक निकायको कमी कमजोरीलाई पनि औल्याइदिएको र ती कमी कमजोरीलाई अर्धन्यायिक निकायहरुले स्वीकारोक्ति समेत गरेको देखिन्छ । अर्धन्यायिक निकायका काम कारवाहीलाई कानून सम्मत बनाउन कानूनका जानिफकारको आवश्यकता महशुस गरी अनुसन्धान र अभियोजन लगायतका काममा सरकारी वकीलसँग सम्पर्क, समन्वय, सहयोग र सहकार्य गर्न सहभागीहरुले प्रतिबद्धता प्रकट गरेका थिए । अत्यन्त समसामयिक विषयमा र कानून लागू हुनुभन्दा अगावै उपयुक्त समयमा यो कार्यशालाको आयोजना गरिएकोले आफूहरु लाभान्वित भएको कुरा सहभागीहरुले व्यक्त गरेको पाइयो । तसर्थ: यो कार्यशाला अत्यन्तै सार्थक सिध्द भएकाले आगामी दिनमा समेत यस विषयमा यस्ता कार्यशाला तालिम र गोष्ठीहरु जस्ता कार्यक्रमहरु निरन्तर रुपमा गर्दै जानुपर्ने देखिन्छ ।